

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Kandidatuppsats i statsvetenskap

Vapenhandel

- En kontradiktion till EU:s utvecklingspolitik?

*Författare: Josephine Ylipää
Handledare: Daniel Silander
Termin: HT13
Kurskod: 2SK300*

Abstract

Arms trade is a multi-faced issue, it can increase the state's economic revenue; however also endanger the human security. The European Union's member state United Kingdom is one of the five largest arms traders in the world. The EU promotes human security in its work, especially in the union's development policies. These circumstances address the main question of the study: is there a contradiction between the UK's arms trade and the EU development policies. The objective of this study is to research the state's weapon use in three of the UK's trading partners, and how it could affect the EU development policies. The UK exports arms to Israel, Sudan and Egypt all countries which have misused arms through attacks towards the civilian population. The misuse of arms has prevented the EU to achieve the goals within the development policies through violations of human rights, increased suffering, and decreased human security.

Keywords: Arms Trade; Development; the European Union; the United Kingdom; Human Security

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Syfte och frågeställningar	8
1.2 Metod och material	8
1.3 Disposition	11
2. Perspektiv på säkerhet: översikt och utgångspunkt	12
2.1 Det traditionella säkerhetsbegreppet	12
2.2 Mänsklig säkerhet som nytt fokus	15
2.3 Vapenhandel kontra mänsklig säkerhet	19
2.4 Vapenkontroll i teorin	21
2.5 Sammanfattning	23
3. Utvecklingspolitik och internationell vapenhandel – EU och Storbritannien	25
3.1 Utveckling och samarbete	26
3.2 Humanitärt bistånd och civilskydd	29
3.3 Mänskliga rättigheter	32
3.4 Sammanfattning	35
4. Slutsats	37
Referenser	40

Tabellförteckning

Tabell 1: Säkerhetspolitiska aspekter	11
Tabell 2: Traditionell säkerhetspolitik	15
Tabell 3: Perspektiv inom säkerhetspolitiken	19
Tabell 4: EU:s utvecklingspolitik	26
Tabell 5: EU:s politikområde <i>Utveckling och humanitärt bistånd I</i>	27
Tabell 6: EU:s politikområde <i>Utveckling och humanitärt bistånd II</i>	30
Tabell 7: EU:s politikområde <i>Utveckling och humanitärt bistånd III</i>	33
Tabell 8: Överblick på EU:s utvecklingspolitik	35

Förkortningslista

AI – Amnesty International

ATT – FNs internationella vapenhandelsavtal "Arms Trade Treaty"

EU – Europeiska Unionen

ECHO – EU-Kommissionens generaldirektorat för humanitärt bistånd

FN – Förenta Nationerna

MDG – Förenta Nationernas Millenniemål

UNDP – Förenta Nationernas Utvecklingsprogram

UNHDR – Förenta Nationernas Rapport över Mänsklig Utveckling

UNODA – Förenta Nationernas Register över Konventionella Vapen

SIPRI – Stockholm International Peace Research Institute

1. Introduktion

Vapenhandel utgör en stor del av den internationella handeln, och är en fråga med många för- och nackdelar. De etiska aspekterna motsätter de ekonomiska; samtidigt som den kan förstärka staters ekonomier, kan den även förorsaka oerhörd skada i världen. Vapenexport är en handel som har ökat och fortsätter att öka. Rent ekonomiskt sett är vapenhandeln en säker källa till ökad inkomst för stater¹. Dock kan vapen döda och de vapen som tillverkas för export är extremt farliga. Det går inte att undgå att människor blir påverkade och kommer oftast till skada vid användning av dessa vapen. Varje år skadas hundratusentals människor på grund av den globala tillförseln av vapen. Handeln av flaskvatten och bananer är mer kontrollerade än vapen, detta faktum säger sig självt hur fri den internationella vapenhandeln ser ut i dag. En okontrollerad handelsvara som leder till att alla dessa hundratusentals människor far illa varje år.²

Europeiska Unionens medlemsländer står för en stor del av den globala vapenhandeln och har två av världens största vapenhandlare inom samarbetet: Storbritannien och Frankrike. Bägge länderna exporterar vapen till länder som mycket sannolikt kränker mänskliga rättigheter. Storbritanniens handelspartners är bland annat Israel, Sudan och Egypten, vilkas användning av vapen kan ifrågasättas. Storbritannien har blivit flertalet gånger kritiserad för sin vapenhandel, på grund av de höga riskerna för mänskliga rättighetskränkningar mot befolkningen i de länder som Storbritannien har som handelspartners.³ Frankrike följer vissa riktlinjer i handlandet av vapen, dock finns det otaliga brister i handeln. Frankrike har generellt strikta vapenhandelslagar, dock har landet exporterat vapen till länder som Libyen, Syrien och Egypten var vapenanvändningen har mycket sannolikt skadat civilbefolkningen⁴.

Storbritanniens kommitté över kontroll av vapenhandel rapporterar att Storbritannien i dag innehar avtal med 27 länder som enligt landets utrikes- och samväldesministerie är klassade

1 Stohl, et. al. 2009: 20-21

2 Stensell. 2013

3 Stohl, et. al 2009: 64-65

4 Stensell. 2013

att mycket sannolikt kränka mänskliga rättigheter⁵. Israel, Saudiarabien och Kina är bland Storbritanniens största handelspartners som fortfarande har tillsvidaregående vapenhandelslicenser. Handelslicenserna för Israel och ockuperade områden i Palestina uppnår ett värde på 7.8 miljarder brittiska pund, Saudiarabiens licenser är värda 1.8 miljarder och för Kina 1.4 miljarder brittiska pund. Alla tre länder återfinns på listan med länder som utgör stor risk för att kränka mänskliga rättigheter och mänsklig säkerhet.⁶ Detta skapar en begrundan om motsatsförhållanden till EU:s arbete i utveckling och humanitärt bistånd.

EU står för ett unikt samarbete och är en viktig aktör inom internationell politik. Unionen har en enastående förbindelse mellan att vara en homogen aktör och samtidigt bestå av 28 suveräna stater.⁷ Eftersom EU inte är en fullständigt överstatlig makt kan medlemsstaterna juridiskt sett agera självständigt. Dock finns det undantag, medlemsstaterna förbinder sig till ett antal lagar och regler som de bör följa när de ingår i samarbetet. Detta betyder att medlemsländerna följer EU:s lagstiftning och styre till en viss grad inom utvalda områden.⁸ Den överstatliga EU-lagstiftningen gäller inte i alla områden som samarbetet ingår i. Inom många politiska grenar främjar och förpliktigar EU att medlemsländerna ska driva sin nationella politik.⁹ Finansiellt står EU-länderna direkt för två tredjedelar av samarbetets inkomst, och dessutom utöver det tillkommer skatt och moms från respektive medlemsland¹⁰. Detta finansiella stöd indikerar på att medlemsländerna troligtvis eftersträvar att samarbetet ska fungera så bra som möjligt. Genom att integrera länderna med Unionen skapas ett bättre samarbete och ett smidigare arbete för EU i både policy-processen samt implementeringen.¹¹ Även fast länderna har friheten och ibland förpliktelsen att agera suveränt bör det inte alltid vara det bästa tillvägagångssättet för samarbetet inom EU om medlemsländernas agerande strävar emot Unionens arbete.

5 House of Commons. 2013: 13

6 Ibid: 14

7 Johansson. 2009: 423

8 Ibid: 428

9 Westberg. 2008: 98

10 Europeiska Unionen. 2013

11 Kohler-Koch. 2005: 12

Parallellt med att EU:s medlemsländer verkar inom den internationella vapenhandeln arbetar EU aktivt med att främja demokrati och mänskliga rättigheter både mellan medlemsstater och icke-medlemsstater. EU säger sig bygga på värderingar som stödjer människovärde, jämlikhet, demokrati, frihet och mänskliga rättigheter, som dessutom finns inskrivna i EU:s egna föredrag.¹² Som en del av detta arbetar Unionen med utvecklingsfrågor, och hjälper till att försöka uppnå Förenta Nationernas Millenniemål (MDG) för utveckling. Dessa mål består bland annat av att utrota extrem fattigdom, minska barna- och mödradödligheten samt tillgång till skolgång. Utvecklingspolitiken är en viktig del i EU, som ska spegla de värderingar som nämnts ovan. Unionen arbetar främst genom humanitär hjälp och utvecklingsbistånd, och står för mer än hälften av världens bistånd, vilket gör dem till världens största biståndsgivare.¹³

Av det faktum att EU arbetar med dessa frågor och värderingar väcks en tanke om hur medlemsländernas vapenhandel kan samverka med EU; om vapenhandeln och EU:s utvecklingspolitik kan strida emot varandra. Detta på grund av det dubbelsidiga i frågan om vapenhandel, det finansiella mot det moraliska och etiska. Funderingen som driver denna undersökning är om det finns en kontradiktion mellan vapenhandeln och EU:s mål inom arbetet för utveckling och humanitärt bistånd. Om utfallet påvisar att det existerar en oförenlighet mellan dessa två kategorier kan det innebära att EU och medlemsländerna aktivt arbetar mot varandra. Det skulle betyda att det finns en intern konflikt i EU:s samarbete. Denna eventuella konflikt ger upphov till forskningsproblemet som kommer att genomsyra hela uppsatsen.

Det finns en brist på tidigare studier som behandlar EU-länders vapenhandel utifrån att de är just medlemmar i EU samarbetet, och i synnerhet på Storbritannien som fall. Bristen på studier av Storbritannien som är en av de största vapenhandlarna i världen gentemot EU:s arbete i utveckling och humanitärt bistånd gör denna problemformulering vetenskapligt relevant. Dessutom är både vapenhandel och EU ämnen som har stor relevans till dagens internationella politik, just på grund av vapenhandelns expansion och paradoxala värde;

12 Europeiska Unionen. 2013

13 EU-Upplysningen. 2013

länder fortsätter att sälja och köpa mer vapen för att öka inflytandet i världspolitiken, fastän de är medvetna att människor tar skada av dem.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna undersökning blir att studera vapenexporten från ett av EU:s medlemsländer: Storbritannien. Det är specifikt vapenexporten till länder som med stor sannolikhet kränker mänskliga rättigheter och mänsklig säkerhet. Detta undersöks för att granska om vapenhandeln motarbetar EU:s uppsatta målsättning i deras internationella arbete i utveckling och humanitärt bistånd. Storbritannien är det medlemsland som kommer att ligga i fokus i undersökningen på grund av landets stora delaktighet i den globala vapenhandeln samt dess kontroversiella agerande i frågan. Varför Frankrike inte valdes som fallstudie framkommer i nästföljande kapitel. Syftet ska uppnås genom att besvara nedanstående frågor:

- Vad finns det för fall på vapenanvändning med negativa konsekvenser på mänsklig säkerhet i länder som Storbritannien har exporterat vapen till?
- Utgör Storbritanniens vapenhandel en kontradiktion mot Europeiska Unionens målsättning inom det internationella arbetet inom utveckling och humanitärt bistånd? I så fall hur?

1.2 Metod och material

Denna uppsats kommer att genomföras som en beskrivande fallstudie. Det blir en beskrivande studie eftersom forskningsproblemet berör frågor av typen hur och varför. Det material som ska studeras består främst av rapporter från Storbritanniens egen dokumentation samt av icke-statliga aktörer. Rapporter ska studeras för att förstå de konflikter eller förhållanden som existerar mellan EU:s utvecklingspolitik och Storbritanniens vapenhandel. I denna undersökning ska EU:s målsättning i utvecklingspolitiken undersökas gentemot fallet Storbritannien vars vapenhandel ska prövas utifrån den teoretiska bakgrunden, för att se om det existerar en konflikt mellan EU:s och Storbritanniens policys.

Analysen kommer främst att utgå ifrån teorier om fokusskifte från statssäkerhet till mänsklig säkerhet, samt om vikten av vapenkontroll. Annan bakgrund som ska användas till undersökningen kommer att handla om EU:s internationella bistånds- och utvecklingspolitik. All denna bakgrund kommer att användas för att motivera och skapa en utgångspunkt i undersökningen, som är nödvändig för att forskningsproblemet ska vara tillämpligt, samt att frågeställningarna ska kunna besvaras.

Det fall som har valts ut är Storbritannien som är en av världens största vapenhandlare, och därav står för den största delen av EU:s vapenhandel. Valet av att endast undersöka ett fall beror på den begränsade tidsram som har satts upp. I och med Storbritanniens stora volymer av vapenexport och handel utgör landet en viktig roll i att förse världen med vapen. Det är just volymen som gör Storbritannien till ett intressant fall, och kan därav göra stor påverkan. Detta fall motiveras främst som typiskt eftersom alla länder som exporterar vapen hamnar i ett liknande moraliskt dilemma som är värt att diskutera. Dessutom är Storbritannien det andra landet inom EU som inkluderas i de fem största vapenhandlarna i världen och blir även därför ett typiskt fall. Om studien antas resultera i att det finns en kontradiktion mellan vapenhandeln och EU:s grundläggande värderingar är det dessutom detta utvalda fall som skulle utgöra och skapa de största problemen. Varför Frankrike som är den tredje största vapenhandlaren i världen inte valdes som fall beror på två orsaker, för det första har Storbritannien en mindre begränsad vapenhandel vilket kan leda till mer skada och är mer intressant att undersöka¹⁴. För det andra har Storbritannien och Frankrike flertalet likheter, och därav hade det inte utvecklats studien till den grad som hade varit av ett värde gentemot de resurser som hade krävts för att ha båda länderna som fall. För att avgränsa fallet Storbritannien till att göra studien genomförbar, har endast tre av landets vapenhandelspartners valts ut: Israel, Sudan och Egypten. De utvalda länderna är tre av de 27 länder som har ett mycket sannolikt kränka mänskliga rättigheter. Länderna har valts ut eftersom de har tydliga exempel på militärvapenanvändning som kan riskera att den mänskliga säkerheten kommer till skada. Vapenanvändningen i respektive land kommer att undersökas genom att beakta följande kapitel om säkerhetspolitiken samt synen på

14 Stohl, et. al. 2009: 63, 67

vapenkontroll. Detta är väsentligt för att få en överblick på utfallet av vapenexporten från Storbritannien.

Materialet kommer att bestå av fåtal dokument från olika källor. De är noga utvalda efter forskningsproblemet, och består av rapporter från Storbritanniens dokumentation om landets vapenexport, samt dokumentation från icke-statliga organisationer över vapenanvändningen i de tre utvalda exportländerna. För att kunna uppnå uppsatsens syfte krävs först och främst en definition av Europeiska Unionens målsättning inom arbetet för utveckling och humanitärt bistånd. Materialet till detta steg samlas in från EU:s egen publicerade material och föredrag som finns tillgängligt på deras hemsida.

Inför fallstudien ska jag både undersöka Storbritanniens egen och utomstående aktörers rapportering på vapenhandeln. Valet av att samla in rapportering från både de egna staterna och utomstående aktörer är på grund av känsligheten som existerar inom detta ämne, samt att få en opartisk bild av situationen. Om endast staternas egen rapportering används som material finns det en risk att de känsligaste fallen av vapenhandel utelämnas, och det kan skapa felaktigt resultat. Det kan finnas en risk att viktig statlig dokumentation inte är offentlig och tillgänglig, därav behövs det material från andra källor, så som icke-statliga organisationer. De organisationer som är relevanta för denna undersökning är Amnesty International (AI) och Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), som innehar rapporter om vapenhandel i volym och användning. SIPRI anses vara en av de mest tillförlitliga icke-statliga organisationer som dokumenterar och rapporterar om handeln av konventionella vapen¹⁵. Detta material ska även användas vid analys av den valda handelspartnerns statliga vapenanvändning, för att kunna göra en bedömning på hur ansvarig eller oansvarig vapenhandeln är till varje utvald handelspartner. Materialet om importländerna ska genomgå en kritisk granskning för att undersöka utfallet av vapenexporten som sker till dessa länder. Slutligen ska EU:s mål inom dess internationella arbete för utveckling och humanitärt bistånd jämföras med det undersökta utfallet för att besvara uppsatsens huvudfråga.

15 Stohl, et. al. 2009: 179

1.3 Disposition

För att uppnå uppsatsens syfte har jag delat upp den i fyra kapitel. Det första kapitlet inleds som en introduktion med forskningsproblem, huvudsakliga frågeställningar samt syftet. Det andra kapitlet tar upp den säkerhetspolitiska diskursen som är aktuell i dag, specifikt på normförskjutningen som har skett från den traditionella synen på stats säkerhet till mänsklig säkerhet. Som utgångspunkt till analysen ges en inblick på vilka konsekvenser vapenhandel kan medföra vid fokus på mänsklig säkerhet och avslutas med diskussion om kontroll över vapenhandel. Detta kapitel ligger till grund för uppsatsens problem-formulering. Kapitel tre introduceras först och främst med en överblick av EU:s utvecklingsarbete. För att därefter gå in på samarbetets internationella arbete inom utveckling och humanitärt bistånd, som består av tre kategorier: Utveckling och samarbete, humanitärt bistånd och civilskydd samt mänskliga rättigheter. Därefter undersöks de tre utvecklingspolitiska områdena med tre av Storbritanniens handelspartners: Israel, Sudan och Egypten genom en konsekvensanalys över användningen av innehavda vapen. För att sedan undersöka utfallet av denna vapenanvändning gentemot kategorierna i EU:s utvecklingsarbete. Slutligen i kapitel fyra återgår jag till frågeställningarna och drar slutsatsen om vapenhandeln är en kontradiktion mot EU:s utvecklingsarbete.

2. Perspektiv på säkerhet: översikt och utgångspunkt

Säkerhet är ett begrepp som varierar beroende på vems säkerhet som diskuteras, och därav blir säkerhetsproblem angripna olika beroende på vilket perspektiv som används som utgångspunkt. För att veta vilket tillvägagångssätt som är lämpligast vid säkerhetsproblem är det viktigt att diskutera vad säkerhet är, och vems säkerhet som är i fokus. Säkerhet kan bland annat definieras som avsaknad av hot, tillgång till frihet och mänskliga rättigheter, men även ses genom att det existerar en maktbalans mellan stater.¹⁶ Dessa två skilda synsätt på säkerhet är etablerade i två olika säkerhetspolitiska perspektiv: Statssäkerhet och mänsklig säkerhet. Genom att inta ett internationellt perspektiv kan säkerheten antingen avse majoriteten av världsbefolkningen, eller majoriteten av alla stater, beroende på vilket perspektiv som antas. Vid hot mot den internationella säkerheten, förväntas ett hot mot majoriteten av världsbefolkningen eller mot staterna sinsemellan.¹⁷ Tabellen nedan fungerar som en överblick på de aspekter som kommer att behandlas i kapitlet. Den är utformad efter Paul Williams frågeställningar om hur olika typer av säkerhetspolitiska perspektiv urskiljs¹⁸.

Tabell 1: Säkerhetspolitiska aspekter

	Statssäkerhet	Mänsklig säkerhet
Typ av säkerhet		
Vems säkerhet?		
Syn på hot		
Hur garanteras säkerhet?		

2.1 Det traditionella säkerhetsbegreppet

Fokus på staten har alltid existerat inom internationell politik, bland annat på grund av dess unika maktposition samt dess identitetsförankring gentemot befolkningen. Inom de traditionella perspektiven på säkerhetspolitik är även staten den centrala aktören. Traditionell säkerhetspolitik fokuserar på nationell säkerhet eller statssäkerhet. Den egna

¹⁶ Williams. 2013: 6-7

¹⁷ Smith, et. al. 2008: 38

¹⁸ Williams. 2013: 6-7

statens säkerhet och mål blir därav det viktigaste. Agerande utifrån statssäkerhet handlar ofta om gränsbevakning samt att skydda statens egen intressen. Statssäkerhet inriktas både på interna och externa relationer och hot. Interna relationer åsyftar på att bibehålla en stark stat med ett fungerade samhälle genom lagar och regler. Detta är för att förhindra att aktörer inom staten inte ska utgöra något hot. De externa relationerna avser förhållandet med andra stater och utomstående aktörer. Logiken utgår ifrån att en stat som har goda relationer till andra stater minskar risken för hot från dessa stater.¹⁹

Det traditionella perspektivet har varit ett av de dominerande tillvägagångssätten vid forskning av internationell säkerhetspolitik²⁰. I synnerhet på grund av att staten är en huvudaktör i politik och internationella relationer, och en av statens största fokus har varit dess säkerhet.²¹ Säkerhetsproblemen inom det traditionella perspektivet innehar oftast en lösning genom försvarspolitik, militära resurser och statliga relationer. Problemen med att uppnå säkerhet genom upprustning är de stora kostnaderna samt att det inte finns en barriär på hur mycket militära resurser en stat kan ha.²² Realismen är det teoretiska perspektiv som ligger till grund för det traditionella sättet att se på internationell säkerhet. Genom att undersöka realismens grunder påträffas stora likheter med den traditionella synen på säkerhetspolitik. Utgångsläget i analys genom realism är makt. Perspektivet ser stater som de viktigaste aktörerna inom den globala politiken, eftersom de innehar störst andel makt, därav blir analys av statsmakten en central kärna i realistiska analyser. Världsbilden enligt realismen är anarkistisk på grund bristen på en universell makt. Detta leder till att staterna kämpar för att inneha mest makt och endast agerar efter det egna intresset. Alla stater står ensamma i världspolitiken, allierade stater existerar endast för det egna intresset. Makten i en anarkistisk värld skapas genom kapital och resurser, särskilt genom militära resurser, eftersom ingen stat vill attackera en annan stat som har ett bättre försvar. Det är på grund av den anarkistiska världen som krig och konflikter skapas; alla stater vill ha mer makt.²³ Konkurrensen över makten i världen kan skapa ett så kallat säkerhetsdilemma mellan stater.

19 Morgan. 2007: 14

20 Williams. 2013: 7

21 Morgan. 2007: 14

22 Smith, et. al. 2008: 40-41

23 Hall. 2009: 35

Det betyder att en stat kan provocera andra stater genom kraftig militär upprustnings, vilket kan leda till att även de övriga staterna börjar rusta upp sitt försvar. Detta kan i sin tur leda till upprustningsspiraler där stater ständigt fortsätter att öka sitt försvar för att ha mest makt. Inom säkerhetspolitiken betyder det realistiska perspektivet att stater främst är koncentrerade på fysisk säkerhet, där ekonomisk utveckling endast behövs för att upprätthålla statens autonomi och yttre försvar. Säkerhet och självstyre är de viktigaste komponenterna inom en värld med realism som utgångspunkt.²⁴ Realismen har varit länge framträdande inom studiet av internationell politik på grund av dess simplicitet; inget annat tidigare perspektiv har kunnat förklara det internationella samhällets agerande på ett så enkelt och begripligt sätt.²⁵

Enligt teoretikern Patrick Morgan är fysisk säkerhet, självständighet, utveckling samt styre de fyra huvudsakliga komponenterna som existerar inom statssäkerhet. Dessa faktorer inverkar olika mycket på säkerheten, men de kompletterar varandra. Fysisk säkerhet innebär direkt skada mot staten så som militära hot. Detta element är det mest påtagliga inom statssäkerhet, där stater kan gå oerhört långt för att förminska och eliminera dessa hot, exempelvis genom att bygga upp ett militärt försvar. Den andra komponenten självstyre, eller autonomi är en av de viktigaste faktorerna i en stat, eftersom det krävs för att en stat ska kunna styra befolkningen och nationen, utan autonomi kan inte staten utföra handlingar eller utöva sin makt. Avsaknad av självstyre kan lätt leda till att statens makt och befogenheter minskar eller försvinner helt. En annan viktig komponent i statssäkerhet är ekonomisk-, social- och politisk utveckling. Kontinuerlig utveckling i ett land leder till större möjlighet till utnyttjande av resurser för staten, vilket i sin tur möjliggör större inflytande och makt i den internationella politiska sfären. En stat med god utveckling kan bland annat höja standarden inom landet vilket kan minska riskerna för interna hot, samt rusta upp de militära resurserna för att förebygga externa hot. Moderna och mer utvecklade länder tenderar att inneha mer makt i internationella relationer och i världspolitiken. Utveckling kan även hjälpa stater att stärka de andra tre komponenterna som är viktiga för

24 Morgan: 2007: 16

25 Hall. 2009: 35

statssäkerheten. I dagens läge kommer utvecklingen främst från den interna politiken och befolkningen, därav är det viktigt för en stat att stimulera befolkningen för att försäkra statens säkerhet. Den sista komponenten som består av styre behövs för att staten ska kunna driva den interna politiken, genom att få befolkningen att lyda och straffa dem som inte följer lagarna. Som tidigare har påpekats är det viktigt för en stats säkerhet att inneha kontroll och säkerhet internt.²⁶ I tabellen nedan förtydligas de viktiga aspekterna inom det traditionella säkerhetsbegreppet statssäkerhet.

Tabell 2: Traditionell säkerhetspolitik

	Statssäkerhet	Mänsklig säkerhet
Typ av säkerhet	Fysisk säkerhet, självständighet, ekonomisk utveckling, och styre	
Vems säkerhet?	Statens intresse och makt	
Syn på hot	Främst externa hot från andra stater.	
Hur garanteras säkerhet?	Huvudsakligen genom försvarspolitik, militära resurser och statliga relationer	

2.2 Mänsklig säkerhet som nytt fokus

Det finns teoretiker som är kritiska till den traditionella synen på säkerhet, bland dem är Alex J. Bellamy och Matt McDonald. De påpekar att studerande av internationell säkerhet med det begränsade traditionella perspektivet leder till att de viktigaste aspekterna i internationell säkerhet förbises; människans säkerhet. Genom att enbart undersöka statssäkerhet undgås många orsaker till osäkerhet i internationell politik, eftersom den främsta osäkerheten kommer från den egna staten, inte andra länders stater.²⁷ Detta resonemang har gett upphov till ett fokusskifte av diskurser inom säkerhetspolitiken. Det var efter det Kalla kriget som människans säkerhet fick mer uppmärksamhet. Innan det Kalla kriget ansågs statlig säkerhet vara ett av de viktigaste områdena i frågor om säkerhet, och den traditionella synen på säkerhet blev ifrågasatt och utmanad mer efter det Kalla kriget. Det Kalla kriget var en konflikt med flertalet krig som var centrerade på den statliga

²⁶ Morgan. 2007: 14-15

²⁷ Bellamy, et. al. 2002: 373

säkerheten, och detta öppnade upp inblicken på att statssäkerheten inte är det enda relevanta tillvägagångssättet i säkerhetspolitik. Med andra ord påvisades det att en stat inte endast bör söka säkerhet genom militär upprustning och gränskontroll, eftersom det inte behöver betyda att befolkningen skyddas; en stark stat leder inte automatiskt till en beskyddad befolkning och ett bra samhälle.²⁸

Fokus har således gått från statens säkerhet till mänsklig säkerhet²⁹, som innebär skydd för människor eller rättare sagt befolkningen inom ett land. Begreppet kommer ursprungligen från Förenta Nationernas Utvecklingsprogram (UNDP), där de definierade mänsklig säkerhet som ”frihet från hot mot människors rättigheter, säkerhet eller liv” samt ”mänsklig säkerhet från våldsamma hot, så som organiserade konflikter, grava kränkningar av mänskliga rättigheter, terrorism och våldsbrott”³⁰. Enligt den grundläggande synen på mänsklig säkerhet som har definierats i FN:s rapport om mänsklig utveckling (UNHDR) förutsätts sju punkter för att säkerheten ska garanteras: ekonomisk-, livsmedels-, hälso-, politisk-, personlig, samhällelig-, samt miljösäkerhet. Denna definition ligger till bakgrund för vidare forskning samt de olika grenarna på ämnet.³¹ Enligt FN förstärker garanterad mänsklig säkerhet mänskliga rättigheter, kompletterar statssäkerhet, samt leder till mänsklig utveckling³².

Denna förändring i synen på säkerhetspolitik har påverkat diskursen samt tillvägagångssättet på angripandet av säkerhetsproblem i den internationella politiken. Som tidigare har påpekats så diskuteras det inom säkerhetspolitiken framför allt vad säkerhet är, för att kunna angripa själva problemet. Fokusskiftet till mänsklig säkerhet har drivit fram en bredare diskurs över meningen med säkerhet samt hur betydelsen kan förändras och förstärkas genom tiden. Detta beror specifikt på att det mänskliga säkerhetsperspektivet innehar fler aspekter än de traditionella inriktningarna, eftersom mänsklig säkerhet fokuserar på säkerhet som helhet genom att även ta in problem som inte behöver ha upphov

28 Stohl, et. al. 2009: 118

29 Kerr. 2007: 92

30 Coulomb, et. al. 2008: 54

31 Kerr. 2007: 92

32 Stohl, et. al. 2009: 118-119

från militära faktorer, till exempel miljö- och hälsosäkerhetsfrågor. Perspektivet används ofta som en norm för globala fördrag inom områden som förutsätter att skydda människor, exempelvis är flertalet avtal och fördrag inom FN består av en mänsklig säkerhetsgrund. Syftet är att skapa en god utvecklingsgrund internationellt, med etiska och moraliska aspekter, inte endast ekonomiska.³³ En viktig punkt med säkerhet som bör tilläggas är att den inte är absolut, den förändras ständigt och total säkerhet existerar inte på grund av människans rörlighet och egen förändring. Att garantera mänsklig säkerhet handlar mer om att minimera riskerna för hot och maximera skyddet mot dem, och att ta vara på förändringarna i världen.³⁴

En av de främsta diskurserna i dag som behandlas och undersöks inom mänsklig säkerhet handlar om kopplingen mellan säkerhet och utveckling gentemot effekterna av globalisering. Globaliseringen är en källa till förändring i den internationella politiken, och är en viktig del när det gäller relationer mellan stater eftersom det berör rörelsen av bland annat gods, kapital, information och människor länder emellan. Säkerheten förändras även vid ökad globalisering, och den internationella aspekten på mänsklig säkerhet blir allt viktigare när migration ökar. Ena sidan av debatten hävdar att friare handel och öppnare gränsbarriärer gynnar fattigare och svagare länder genom ekonomisk tillväxt. Dock hävdar andra att verkligheten inte ser ut så, utan att starkare stater fortsätter att vara starka och utnyttjar sin position i den globala marknaden. De humanitära aspekterna förbises återigen, och utvecklingen av fattigare länder uppnår inga framsteg. En annan aspekt av globaliseringens effekter genom liberalare gränser är ett ökat hot mot den mänskliga säkerheten genom bland annat ökade hälsorisker, större möjlighet för starka stater att utnyttja fattigare stater.³⁵ Globalisering är inte en process som enskilt påverkar mänsklig säkerhet, utan är mer en av många faktorer som kan inverka på säkerheten. Eftersom mänsklig säkerhet är ett så pass brett perspektiv finns det flertalet infallsvinklar på hur globaliseringen kan ha påverkat den. För att gå in på de positiva aspekterna av globaliseringen går det exempelvis hävda att den har främjat arbetet mot miljöförstöring

33 Kerr. 2007: 93

34 Scholte. 2005: 279

35 Hampson. 2013: 285

genom större insyn, ökat nätverket länder emellan vilket exempelvis har förenklat nödhjälp och fredsbevarande uppdrag.³⁶ Dock kan en liberalare värld skapa minskad kontroll och ökad risk för osäkerhet. Diskursen påvisar att globalisering har pådrivit både för- och nackdelar för mänsklig säkerhet, och de negativa effekterna har flertalet andra faktorer som har varit med och påverkat konsekvenserna. Att hejda eller stoppa globaliseringen skulle troligtvis inte leda till att mänskliga säkerhetsproblem skulle upphöra.³⁷

Mänsklig säkerhet och utveckling är en viktig relation inom säkerhetspolitiken. Många globala aktörer som FN och Världsbanken har erkänt att mänsklig säkerhet har en stor påverkan på utvecklingen av ett land. Till exempel har Världsbanken utnämnt att brist på säkerhet är en av de största utmaningarna för utveckling i modern tid, eftersom 1,5 miljarder människor lever i underutvecklade områden med pågående konflikter, och gravt våldsam organiserad brottslighet. Förutsättningar som har starka kopplingar med den mänskliga säkerheten. Kopplingen mellan svaga stater och mänsklig säkerhet är en återkommande diskurs i utvecklings- och säkerhetspolitik i dag. Det finns belägg på att svaga stater ökar riskerna för att även den mänskliga säkerheten brister, till exempel i Somalia där staten inte förfogar över ett starkt styre eller starka institutioner, och samtidigt finns inga garantier på att invånarna kan erhålla säkerhet. Dock går det inte att säga att en stark stat eller utvecklat land automatiskt kan garantera mänsklig säkerhet för befolkningen, särskilt om staten utgår ifrån ett traditionellt säkerhetsperspektiv.³⁸

I tabellen på nästkommande sida tydliggörs de viktiga aspekterna som skiljer de två perspektiven åt. Det traditionella säkerhetsbegreppet som främst har drivit den internationella politiken under historien, och har till stor grad format hur agendan för säkerhetspolitiken har sett ut. Däremot har detta statsfokuserade perspektiv utmanats av den humanitära aspekten mänsklig säkerhet, som anser att individerna har glömts bort i den säkerhetspolitiska debatten.

36 Scholte. 2005: 279-280

37 Ibid: 311

38 Hampson. 2013: 285-286

Tabell 3: Perspektiv inom säkerhetspolitiken

	Statssäkerhet	Mänsklig säkerhet
Typ av säkerhet	Fysisk säkerhet, självständighet, ekonomisk utveckling, och styre	Ekonomisk-, livsmedels-, hälso-, politisk-, personlig, samhällelig-, samt miljösäkerhet
Vems säkerhet?	Statens intresse och makt	Individens
Syn på hot	Främst externa hot från andra stater.	Hot mot människors rättigheter, säkerhet och/eller liv
Hur garanteras säkerhet?	Huvudsakligen genom försvarspolitik, militära resurser och statliga relationer	Utveckling av samhället för att stärka alla aspekter inom den mänskliga säkerheten

2.3 Vapenhandel kontra mänsklig säkerhet

Vapenhandeln medför inte bara ekonomiska fördelar till staten, utan även sociala konsekvenser i samhället. Det är främst mänskliga säkerhetsfrågor som kan påverkas negativt av vapentillförsel³⁹. Konsekvenserna av vapenhandel diskuteras utifrån den mänskliga säkerheten som har redogjorts för i kapitel 2.2. Liksom tidigare har konstaterats är mänsklig säkerhet mer fokuserat på individer och samhället än det traditionella perspektivet,⁴⁰ och är därför en viktig aspekt att beakta vid studier om utveckling och vapenhandel.

Syftet och rättfärdigandet av konventionella vapen framförs främst genom att hävda att de är till för skydd och försvar, som jag kommer att gå mer in på i följande kapitelindelning. De konventionella vapnen ska specifikt användas för staten men dessutom för att skydda befolkningen om en annan suverän stat inleder en attack. Dock ser verkligheten annorlunda ut, ensidiga interna konflikter där civilbefolkningen kommer till stor skada är mycket vanliga. De så kallade ”nya krigen” som sker bland annat mellan statens militära styrkor, rebeller, kriminella grupper.⁴¹ Dessa konflikter med okontrollerad vapenanvändning leder till att människor skadas, vilket har en inverkan på den mänskliga säkerheten. De mänskliga säkerhetsområden som kan få konsekvenser av vapenanvändning är bland annat att

39 Stohl, et. al. 2009: 118

40 Ibid: 118

41 Beebe, et. al. 2010: 194

människor skadas, humanitär hjälp och fredsarbete förhindras, samt att mänskliga rättigheter komprimeras. Konsekvenserna som sker på grund av vapen användning som tidigare nämnts beror ofta på situationen i själva landet, exempelvis hur strikta vapenlagarna är, själva befolkningens syn på vapen, eller om landet befinner sig i en konflikt.⁴² Dock finns det belägg på att vapentillförsel skapar negativa humanitära konsekvenser, och det är vapenhandeln som möjliggör vapentillförseln till länder som inte har en egen kapacitet att tillverka egna vapen. De mest tydliga och direkta följderna av vapen användning är trauma, skada och död. Vapen som säljs vid statlig vapenexport består av kraftiga konventionella vapen och krigsmaterial som kan förorsaka oerhörd skada. Konventionella vapen används för att avskräcka, tortera och avrätta människor, där kvinnor, barn och äldre blir särskilt utsatta som mål för dessa handlingar.⁴³ Dessutom kan vapen användning skapa ökad hungersnöd och minskad ekonomisk tillväxt. Detta sker genom att vapen kan skapa en hotbild hos befolkningen, vilket kan rubba sociala strukturer som bygger samhället. Hungersnöd kan förvärras genom maktmissbruk av vapen i områden där brist på föda redan är ett problem. Exempelvis genom att livsmedelsbistånd inte når de utsatta målgrupperna på grund av beväpnat våld.

En långsiktig följd som kan orsakas av vapenhandel och vapen användning är minskad ekonomisk tillväxt. Hot och missbruk av konventionella vapen mot befolkningen har påvisats påverka tillväxten i ett land, eftersom det skapar en instabilitet och osäkerhet i samhället. Osäkerheten och rädslan i ett samhälle kan leda till att människor inte har möjlighet att arbeta införskaffa livsmedel och andra nödvändiga ting. Samhällets funktion och befolkningens möjligheter förhindras och begränsas.⁴⁴ Dessutom har ökad vapeninförsel i ett land en direkt koppling med ökat våld och kriminalitet. Spridningen av vapen ökar risken för att skapa ett klimat eller en kultur som accepterar och skapar våld, det vill säga att vapen blir ett nödvändigt instrument för att inneha makt och upplösa konflikter. Som dessutom leder till föregående konsekvens: rädsla och osäkerhet i ett samhälle. Ett vanligt problem i ett land med våldsbenägen kultur är barnsoldater. När vapen sprids i ett samhälle,

42 Stohl, et. al. 2009: 118-119

43 Ibid: 120-121

44 Ibid: 123-125

når de även lättare till den yngre befolkningen. En sådan vapenkultur uppkommer oftast i områden med långdragna konflikter, där soldaterna inte endast består av vuxna. Vapentillförseln kan alltså vara en inbringande faktor till att konflikten fortsätter, eftersom det ökar riskerna för en våldsbenägen och vapenvänlig kultur.⁴⁵

En sista kritisk följd av vapentillförsel är förhindrat fredsbevarande och fredsutvecklande arbete. Aktörer som arbetar med fred och humanitär hjälp kan förhindras att genomföra sitt arbete om det finns stora mängder vapen tillgängliga i området eller landet. Aktörerna riskerar att hotas och bli måltavlor för rebellgrupper, samt andra grupper genom användningen av vapen. Paradoxen i detta blir att det fredsbevarande arbetet oftast krävs i större omfattning i områden med ett mer våldsbenäget klimat, som i sin tur har skapats bland annat genom vapentillförsel, och det fredsbevarande arbetet inte kan genomföras på grund av den höga vapenanvändningen.⁴⁶

2.4 Vapenkontroll i teorin

Vapenkontroll är ett tillvägagångssätt som främjas av många organisationer och aktörer som är kritiska till den liberala vapenhandeln som existerar i dag.⁴⁷ Vapenlagarna är olika i varje land, och i många fall oerhört diffusa, vilket leder till att de oftast går att undgå lagen. FN arbetar med ett internationellt vapenhandelsavtal ”Arms Trade Treaty” (ATT) som ett gemensamt regelverk, för att den internationella vapenhandeln ska kunna regleras. Detta avtal är uppbyggt av regler och normer som ska kontrollera tillförseln av vapen. Det är ett avtal som har bearbetats och förhandlats sedan 90-talet och har slutligen blivit antaget av FN 2013.⁴⁸

Motiven till varför kontroll av den internationella vapenhandeln är väsentlig i framtiden ingår i skyddandet av den mänskliga säkerheten. Förutom att stater bör ta hänsyn till den mänskliga säkerheten, kan även en fri vapenhandel orsaka instabilitet mot stats säkerheten.⁴⁹

Två av orsakerna till att stater bör intressera sig för vapenkontroll är särskilt inriktade på

45 Stohl, et. al. 2009: 127-128

46 Ibid: 124-125

47 Ibid. 2009: 138

48 Stensell. 2013

49 Davis. 2002: 23

den statliga säkerheten, det vill säga utöver de konsekvenser som påverkar den mänskliga säkerheten.⁵⁰ Statssäkerheten kan först och främst hotas genom att länder som importerar vapen kan använda samma vapen för att attackera exportlandet, en så kallad bumerang-effekt⁵¹. Länder som exporterar vapen brukar göra en bedömning på om importörerna är allierade eller riskabla fiende stater för att bestämma om det är resonabelt att sälja vapen till dem. Dock finns det stora risker att stater som tidigare har varit allierade kan bli motståndare och utgöra ett hot.⁵² En annan faktor är regional stabilitet, vapenhandlande stater bör överväga om det är lämpligt att sälja vapen till länder med ostabila regioner som kan förvärras genom att vapenåtkomsten ökar. Stabiliteten på global- och regionalnivå påverkar även den statliga och mänskliga säkerheten. En ökad tillgänglighet av vapen på global- och regionalnivå kan riskera att stabiliteten brister och därför blir även säkerheten hotad. Ian Davis genom SIPRI hävdar att många krig efter 1945 har startats eller förvärrats genom vapentillförseln till instabila länder eller områden. Davis resonerar vidare att det finns stora bevis på att vapen som exporteras till instabila regioner och länder kan leda till krig och skapa en obalans i den globala sfären, även med eventuell påverkan för exportlandet.⁵³ Ett exempel som speglar bägge faktorerna är USA:s vapenhandel, genom bland annat dåligt övervägande av handlingspartners till vapenförsäljningen har motståndare till landet lyckats få tag i USA-tillverkade vapen. Detta har skett i Afghanistan, Iran och Irak där instabiliteten i länderna har skapat både hot mot statlig och mänsklig säkerhet. Vapentillförseln till dessa länder har haft en stor inverkan på instabiliteten. Dessa händelser skapar instabilitet i de internationella relationerna och i sin tur öppnar upp riskerna för ökad kapprustning i staters försvar.⁵⁴

Den internationella marknaden för konventionella vapen har varit mer problematisk att kontrollera, än handeln med massförstörelsevapen som kärn-, kemiska-, och biologiska vapen. Detta beror bland annat på ämnets komplexitet samt att konventionella vapen inte anses lika hotfulla som massförstörelsevapen. Det råder tämligen konsensus i det

50 Davis. 2002: 23-24

51 Hartung. 2008: 137

52 Davis. 2002: 23-24

53 Davis. 2002: 25

54 Hartung. 2008: 137-138

internationella samhället över att massförstörelsevapen utgör ett stort hot och bör kontrolleras. Medan konventionella vapen länge har rättfärdigats genom försvarspolitiken, eftersom de anses nödvändiga till länders egen militär och försvar.⁵⁵ Därutöver är staters egen rätt till självförsvar erkänt i FN stadgan samt i FN:s register över konventionella vapen (UNODA), vilket ytterligare rättfärdigar innehavet av konventionella vapen⁵⁶. Dessutom används dessa vapen ofta som skydd i fredsbevarande arbete. Dock som nämnts tidigare skapas problemet om missbruk och felanvändning av konventionella vapen, och det går inte att undgå att producenterna har ett ansvar för de aktörer de handlar med. Det faktum att de konventionella vapnen delvis kan rättfärdigas gör det svårare att utkräva ansvar från producenterna genom globala vapenlagar. Specifikt när de största vapenhandlarna är bland de mäktigaste och förmögna staterna i världen.⁵⁷ Ett resultat av detta har gjort handeln av vapen till staters försvar till en vanlig vara som behandlas nästintill lika med andra handelsvaror⁵⁸. Trots alla utmaningar som finns kring kontroll av den internationella vapenhandeln har uppmärksamheten ökat i att skapa universella regelverk och normer kring handeln.⁵⁹

2.5 Sammanfattning

Detta kapitel har behandlat det traditionella säkerhetsbegreppet och övergången till perspektivet på mänsklig säkerhet. Synen på hur säkerheten försäkras påverkar utformningen av säkerhetspolitiken, eftersom olika perspektiv pekar på olika typer av hot. Individens rätt till skydd har tidigare varit utanför den politiska debatten om säkerhet. Insikten på att statens säkerhet inte är allt har förändrat utformningen av politiken. Det traditionella perspektivet återfinns fortfarande till stor grad, men diskursen om människan och individen har öppnat upp debatten. Vapenhandeln har varit en viktig del för säkerhets- och försvarspolitiken, i synnerhet på grund av statssäkerhetens dominans i den internationella politiken. När fokusskiftet har skett till mänsklig säkerhet har även

55 Stohl et. al. 2009: 138-139

56 Davis. 2002: 23

57 Stohl et. al. 2009: 181-182

58 Davis. 2002: 23

59 Stohl et. al. 2009: 184

vapenhandeln blivit ifrågasatt. Vapen användning och upprustning anses som en väsentlig handling för skyddandet av statssäkerheten, dock kan det anses som en stor risk för den mänskliga säkerheten, genom exempelvis att civilbefolkningen skadas och mördas i krig. Detta skulle troligtvis förhindras genom kontroll av vapenhandeln. Dock är det svårt att införa ett universellt vapenhandelsavtal. Det har varit svårt för stater att nå konsensus över användningen av konventionella vapen, eftersom många stater anser att konventionella vapen är viktiga för länders försvar. Rätten till att försvara staten är dessutom erkänt i FN:s stadgar. Dock innebär det inte att vapenhandeln ska förbli okontrollerad, det finns en strävan i det internationella samhället specifikt bland icke-statliga organisationer att skapa universella regler och normer som ska skydda den mänskliga säkerheten.

3. Utvecklingspolitik och internationell vapenhandel - EU och Storbritannien

Utvecklingsfrågor har sedan mitten på förra seklet varit en stor komponent i utrikespolitiken bland världens länder, där biståndspolitiken alltid har varit en viktig del för relationerna mellan de rika och fattiga⁶⁰. Några av de främsta utvecklingsproblem som stater emellan arbetar med är fattigdom, hunger och hälsa⁶¹. Det område inom EU som berör dessa problem benämns utveckling och humanitärt bistånd, som flera organ och institutioner inom EU arbetar med. Det är främst kommissionen, genom generaldirektoratet för utveckling och samarbete (som även benämns EuropeAid) som står för utvecklingsarbetet. Kommissionen arbetar med att utforma utvecklingspolitiken inom EU gentemot dess inrikes- och utrikespolitik. EuropeAid ansvarar dessutom över att bistånden förmedlas till utvecklingsländer genom projekt och program. Utöver biståndet från EU-länderna, arbetar kommissionen även med att samordna övriga biståndsgivare. Detta görs i syfte att minska fattigdomen, främja hållbar ekonomisk och social utveckling samt främja demokrati och mänskliga rättigheter.⁶²

Inom politikområdet utveckling och humanitärt bistånd arbetar EU med utveckling och samarbete, humanitärt bistånd och civilskydd, samt de mänskliga rättigheterna. Dessa tre kategorier har egna arbetsområden som tillsammans bygger upp de viktigaste delarna i EU:s utvecklingsarbete, och där varje område har egna uppsatta mål. Det främsta målet för hela EU:s utvecklingsarbete som även har sitt ursprung i FN:s MDG-mål är att utrota fattigdomen på ett hållbart sätt.⁶³ Flertalet av målen som EU har antagit kommer från de åtta MDG-målen, vilka även fungerar som riktmärke för unionens utvecklingsarbete. Dessa åtta MDG-mål är: att utrota extrem fattigdom, få alla barn att gå grundskola, öka jämställdhet mellan kvinnor och män, minska barnadödligheten, förbättra mödravården, stoppa spridningen av hiv och aids, säkerställa hållbar utveckling samt att öka samarbete inom

60 Uhlin. 2009: 301

61 Ibid: 308

62 Europeiska Kommissionen. 2012

63 Europeiska Unionen. 2013

bistånd och handel.⁶⁴ Målen och arbetet inom varje kategori överlappar varandra till stor grad. Dessutom speglas MDG-målen i syften och målen inom arbetet för utveckling och samarbete, humanitärt bistånd och civilskydd, samt de mänskliga rättigheterna. Dessa tre områden inom EU presenteras och tydliggörs i följande tre delkapitel, med hjälp av tabellen nedan som har gjorts utifrån EU:s egen rapportering över utvecklingspolitiken.⁶⁵

Tabell 4: EU:s utvecklingspolitik

	Utveckling och samarbete	Humanitärt bistånd och civilskydd	Mänskliga rättigheterna
Syfte			
Huvudmål			
Arbete			

3.1 Utveckling och samarbete

EU:s huvudsakliga utvecklingsmål inom området utveckling och samarbete är att hjälpa utsatta människor i utvecklingsländer att få kontroll över sin egen framtid, genom framför allt övervinna fattigdomen på ett hållbart sätt. Detta innebär att EU inte endast arbetar med bistånd utan även att främja handel från fattigare länder för att de ska utveckla den egna ekonomin. 2011 utfärdade kommissionen ett förslag vid namn ”Agenda för förändring” som är antaget i dag som en plan på hur hela EU:s utvecklingspolitik ska förvaltas. Den är avsedd att förbättra och effektivisera resultatet av biståndet, och innehåller två huvudmål: Arbete för mänskliga rättigheter, demokratiarbete och god samhällsstyrning, samt att göra det möjligt för människor att ta sig ur fattigdom på egen hand, vilket betyder att människor ska kunna ha kontroll över sin egen framtid.⁶⁶

För att utsatta människor ska få makt över sin egen framtid anser EU att det bör satsas på ett antal specifika områden, som även återfinnes i MDG-målen. De grundläggande rättigheterna och nödvändigheterna som brukar vara de främsta orsakerna till utsatthet bör tillgodoses, bland dessa är tillgång till mat, rent vatten, arbete, sjukvård, utbildning samt

⁶⁴ Europeiska Kommissionen. 2013

⁶⁵ Europeiska Unionen. 2013

⁶⁶ Ibid

infrastruktur. EU anser även att bekämpa epidemier genom utrotning av sjukdomar och tillgång till billigare läkemedel är viktiga delar i självhjälpen för människors egen framtid. Därefter för länders självhjälp bör utvecklingsländernas skuldbörda minskas, för att de ska ha en chans att utveckla samhället genom långsiktiga investeringar. Allt detta ska utgå ifrån strategier som främjar mänskliga rättigheter, demokrati, jämställdhet och arbetet för en stabilare ekonomi.⁶⁷ Tabellen nedan visar en överblick av EU:s arbete inom utveckling och samarbete.

Tabell 5: EU:s politikområde *Utveckling och humanitärt bistånd I*

	Utveckling och samarbete	Humanitärt bistånd och civilskydd	Mänskliga rättigheterna
Syfte	Skapa en bättre framtid genom hållbar utveckling		
Huvudmål	Hjälpa människor att få kontroll över sin egen framtid		
Arbete	Utvecklingsbistånd, handel, utveckling av självhjälp		

Händelser som kan ifrågasättas utifrån mänsklig säkerhet och EU:s mål är att Storbritannien har beviljat licenser till flertalet länder som utses som riskabla handelspartners att utsätta befolkningen för kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Dessa licenser innehåller bland annat handel av maskinvapen, elektroniskt krigsmaterial och semi-automatiska vapen. Ett exempel på vapenhandel till ett av dessa riskländer är Storbritanniens vapenförsäljning till Israel som består av 381 licenser sammanlagd värda över 7 miljarder brittiska pund.⁶⁸ AI har rapporterat att under den tre veckor långa blockaden av Gazaremsan i december 2008 har minst 1300 palestinier mördats och över 5000 skadats av den israeliska militären⁶⁹. Flera hundra av dessa var civila och över 300 var barn som inte ens var delaktiga i konflikten och upploppen i Gaza⁷⁰. Dessutom har stora delar av samhällets byggnader blivit förstörda, där

⁶⁷ Europeiska Unionen. 2013

⁶⁸ House of Commons. 2013: 14

⁶⁹ Amnesty International. 2009: 6

⁷⁰ Ibid: 7

inkluderas bland annat tusentals av civilbefolkningens hem, sjukhus och skolor⁷¹. Attackerna bestod mestadels av luftangrepp och tunga artilleri över tätbefolkade områden som till stor del var bebodda av civilbefolkning. Dessa angrepp gjordes med vapen som inte går att precisera utan att det oftast träffar civila. Vapen som kan ha producerats i Israel, men mest troligt importerats från Israels handelspartners.⁷²

Genom att den israeliska militären har attackerat och förstört den befintliga infrastrukturen i Gaza har människorna mindre möjlighet att utvecklas och få tillgodosett alla grundläggande nödvändigheter. Även fast det handlar om utvecklade samhällen har vapenanvändningen fråntagit civilbefolkningens möjligheter, och satt dem i en utsatt position. Eftersom de grundläggande nödvändigheterna och rättigheterna har berövats, hejdar det befolkningens möjlighet att utvecklas och inneha kontroll över sitt eget liv.

Utifrån målet att minska fattigdomen kan vapenanvändningen utgöra en långsiktig effekt på välståndet hos befolkningen och i samhället. Ekonomisk-, livsmedels-, hälso-, personlig- och samhällelig säkerhet är de kategorier inom mänsklig säkerhet som återspeglas i de grundläggande nödvändigheterna och som hotas genom vapenanvändning såsom i exemplet ovan. Liksom har rapporterats om i kapitel 2.3 har hot och missbruk av vapen en effekt mot den ekonomiska tillväxten. Människors förmåga och möjlighet till att arbeta förhindras genom osäkerhet och rädsla. Den skada som den israeliska militären orsakade i Gaza är ett klart exempel på denna typ av osäkerhet. Människor kan bli begränsade genom en själv eller individer omkring blir skadade eller döda, får trauman eller fruktan över framtida attacker. Dessutom om infrastrukturen förstörs riskerar det att människor inte kan ta sig till sina arbeten, eller få hjälp från sjukvården etc. Dessa effekter av en attack minskar möjligheterna för människor att överleva och riskera att hamna i fattigdom snarare än ta sig ur den.

Genom att skapa hot och rädsla bland befolkningen fråntas även människors frihet. Även fast vapnen kan användas för vissa delar av befolkningen återfinns det bevis på att de har

71 Amnesty International. 2009: 6

72 Ibid: 7

används i Israel för att kränka andra grupper i samhället. Mängden människor som har kränkts i jämförelse mot de som har skyddats av vapen är oväsentlig mätning, eftersom den mänskliga säkerheten ska garantera individens säkerhet. Blir en människa eller en grupp individer hotade av sitt liv utgör det lika stor betydelse, eftersom den mänskliga säkerheten gäller alla individer utan att värdesätta människor olika. Dock går det att argumentera att i ju större utsträckning människor blir utsatta för osäkerhet, (både i antal utsatta individer, samt graden av utsatthet) desto större är risken för konsekvenserna av osäkerhet. Detta betyder inte att en människa har mindre betydelse, utan att en systematisk kränkning eller osäkerhet till större mängd individer kan ha en större påverkan på samhället i sig. Fråntas infrastrukturen, exempelvis en stads enda sjukhus utsätts hela befolkningen för en osäkerhet som påverkar samhället i sig. Dock om en enskild individ utsätts för ett vapenhot skapar det troligtvis inte lika stora direkta följder i samhället, men utgör en osäkerhet för den enskilda individen.

3.2 Humanitärt bistånd och civilskydd

Humanitärt bistånd och civilskydd fokuserar på att effektivt hjälpa behövande i krissituationer, till exempel genom katastrofhjälp och biståndsprojekt. Ett arbete som genomförs av EU-kommissionens generaldirektorat för humanitärt bistånd (ECHO). Deras humanitära insatser ska vara öppet oberoende på vilket land, region eller nationalitet som behöver nödhjälp.⁷³ De gemensamma grundläggande värderingarna som måste följas i arbetet och i EU:s biståndspartners är medmänsklighet, neutralitet, opartiskhet och oberoende, vilket innebär att biståndet eller hjälpen inte får endast gynna specifika grupper, eller att politiska, ekonomiska och militära intressen återfinns i arbetet.⁷⁴

ECHO arbetar inte endast vid akutfall, insatser görs även vid långvariga kriser och instabila konfliktområden. Syftet med arbetet är främst för att skydda, rädda liv och minska lidandet för människor i krissituationer.⁷⁵ Dessutom arbetar ECHO med att samordna civilskyddet i EU, genom den så kallade civilskyddsmekanismen där alla medlemsländer ingår, samt

73 Europeiska Unionen. 2013

74 Europeiska Kommissionen. 2013: 9

75 Europeiska Unionen. 2013

Island Liechtenstein, Makedonien och Norge. Mekanismen fungerar som ett hjälpmedel för alla länder inom och utanför EU som inte kan hantera akuta katastrofer eller kriser. Länder vid behov kan begära om civilskyddsmekanismens hjälp vid en krissituation, och sedan skickar ECHO ut hjälp utav experter och nödvändiga resurser.⁷⁶

Tabell 6: EU:s politikområde *Utveckling och humanitärt bistånd II*

	Utveckling och samarbete	Humanitärt bistånd och civilskydd	Mänskliga rättigheterna
Syfte	Skapa en bättre framtid genom hållbar utveckling	Skydda människor, minska lidande	
Huvudmål	Hjälpa människor att få kontroll över sin egen framtid	Snabb hjälp till behovande	
Arbete	Utvecklingsbistånd, handel, utveckling av självhjälp	Humanitära insatser som katastrofhjälp, stöd vid instabila regioner	

EU arbetar aktivt i den underutvecklade regionen Sahel med humanitära insatser för att skydda och hjälpa krisdrabbade människor. Delar av Sudan ligger i det krisdrabbade Sahelbältet i Nordafrika, som är ett av de fattigaste områdena i världen.⁷⁷ Dessutom har EU flertalet biståndsprojekt i Sudan för att förbättra välbefindandet i landet⁷⁸. Vid sidan om EU:s arbete med att hjälpa människor i Sahelområdet och biståndsprojekten i Sudan, har landet 14 vapenhandelslicenser med Storbritannien sammanlagt värda över 7,6 miljoner brittiska pund. Utöver detta är landet dessutom en av Storbritanniens 27 handelspartners som är klassade riskländer över att förtrycka de mänskliga rättigheterna.⁷⁹

Sudan är ett land med flertalet interna väpnade konflikter, bland annat i Darfur, vid Blå Nilen och Södra Kordofan. Dessa konfliktområden är mycket våldsamma och många människor har kommit till skada på grund av vapen användningen. Det finns ett flertal rapporter på den sudanesiska militärens vapen användning mot civilbefolkningen och andra fredliga aktörer i Sudan. Bland annat har civilbefolkningen attackerats i den väpnade

⁷⁶ Europeiska Kommissionen. 2013: 9

⁷⁷ Ibid: 14

⁷⁸ Europeiska Kommissionen. 2012

⁷⁹ House of Commons. 2013: 32

konflikten i Darfur. Över 70 000 personer har varit tvungna att fly mellan 2010-2012,⁸⁰ och under 2013 hade det rapporterats att omkring 29 000 människor har behövt fly på grund av den våldsamma konflikten. Civila har bland annat utsatts för plundring, flygvapen och förstörelse av infrastruktur. Bara under oktober 2013 rapporterades över 250 personer skadade och mördade av militära attacker. Dessutom återfinns rapporter på döda och skadade personer som har arbetat för fredsbevarande uppdrag i konfliktområdet.⁸¹ I övriga Sudan har flertalet andra civila och personer på uppdrag för humanitära insatser rapporterats döda bland annat på grund av konflikter, den stora tillförseln av vapen och instabiliteten som existerar i landet.⁸²

Det går inte att undgå att tillförseln av vapen orsakar skada i Sudans konflikter, inte bara befolkningen, utan även människor på uppdrag att hjälpa utsatta personer i områdena kommer till skada. Vapen som exporteras till Sudan används av statens militär, hemvärn samt andra allierade militära aktörer. Enligt rapporter på skadade och döda människor i konfliktområdena är det inte endast rebellgrupper som har orsakat denna skada, tillika har de statliga trupperna utsatt människor för skada. Situationen i Sudan har stora effekter på den mänskliga säkerheten. Människor i konfliktområdena kan aldrig garanteras mänsklig säkerhet så länge konflikterna fortgår. Att människor måste fly i sitt eget land skapar stor instabilitet för befolkningen och i ett så fattigt område som Sahel krävs det stora humanitära insatser för att människor ska överleva, vilket även innebär att EU:s arbete blir ännu viktigare ju större och våldsammare konflikterna blir. Den mänskliga säkerheten är inte heller garanterad till de människor som har lyckats fly konflikterna, bristen på mänsklig säkerhet grundas förutom i de utspridda konflikterna även i den omfattande fattigdomen. Fattigdomen som absolut inte minskar genom ökat våld. Som sagt, våldsammare konflikter gör biståndsarbetet och civilskyddet desto viktigare. Det ökade våldet problematiserar dock det humanitära arbetet, eftersom det även äventyrar säkerheten för de individer som arbetar med de humanitära insatserna i de utsatta regionerna. Desto mer utbredda och våldsamma konflikter blir desto farligare och svårare är det att skicka resurser till dessa regioner, vilket

80 Amnesty International. 2012

81 Amnesty International. 2013

82 Stohl, et. al. 2009: 125

betyder att hungersnöden kan bli värre liksom även har påpekats i kapitel 2.3. Vapenanvändningen utgör stora risker för befolkningen såsom för de som arbetar med de humanitära insatserna. Om det finns en för stor dödsrisk på grund av vapenanvändningen i de utsatta områdena, kan inte EU eller andra aktörer riskera att skicka hjälp till den utsatta civilbefolkningen, vilket betyder att vapenanvändning under instabila förhållanden kan leda till att EU:s arbete inom bistånd och civilskydd förhindras.

3.3 Mänskliga rättigheter

De universella mänskliga rättigheterna är en av de sex huvudsakliga värderingar som ska spegla hela EU:s arbete. För att påvisa vikten av rättigheterna har de dessutom skrivits in i EU-föredragen samt i stadgan om de grundläggande rättigheterna, vilket gör dem bindande i EU-lagstiftning. Alla medlemsländer ska respektera människans rättigheter. Detta krav gäller även för länder som vill bli en del av samarbetet, både som nya medlemsländer samt genom handels- och samarbetsavtal. EU har fyra huvudsakliga mål och agerande för främjandet av mänskliga rättigheter: arbeta aktivt för samarbete länder emellan och med organisationer, för civilsamhället samt i det internationella samhället för att stödja de universella rättigheterna; försvara de medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna; stödja barns, kvinnors, minoriteters och flyktingars rättigheter; samt att motarbeta dödsstraff, tortyr, diskriminering och människohandel. EU anser att ökad respekt och nyttjande av de mänskliga rättigheterna leder till minskad fattigdom och till att förhindra och lösa konflikter, vilket är en stor del i syftet att arbeta med människors rätt till sitt eget liv. Av denna orsak syftar unionen i att arbeta aktivt med att främja rättigheterna inom sitt eget samarbete, samt gentemot externa handels- och samarbetspartners. Enligt EU har sanktioner varit ett viktigt verktyg vid samarbeten utanför medlemsländerna där mänskliga rättigheter har kränkts.⁸³

83 Europeiska Unionen. 2013

Tabell 7: EU:s politikområde *Utveckling och humanitärt bistånd III*

	Utveckling och samarbete	Humanitärt bistånd och civilskydd	Mänskliga rättigheterna
Syfte	Skapa en bättre framtid genom hållbar utveckling	Skydda människor, minska lidande	Värna om människors rätt till sitt eget liv, lindra fattigdom och förhindra konflikter
Huvudmål	Hjälpa människor att få kontroll över sin egen framtid	Snabb hjälp till behövande	Universell respekt för de mänskliga rättigheterna
Arbete	Utvecklingsbistånd, handel, utveckling av självhjälp	Humanitära insatser som katastrofhjälp, stöd vid instabila regioner	Arbete med länder, organisationer och civilsamhället

Egypten är en av de 27 som sannolikt kränker mänskliga rättigheter som Storbritannien innerhar vapenlicenser med. Storbritannien hade även ett kontrakt med Egyptens dåvarande regim under Hosni Mubarak. De licenser staten hade med Egypten innehöll konventionella vapen till ett värde av 16.8 miljoner brittiska pund. Dessa vapen användes av landets militär som ett svar mot civilbefolkningen som protesterade mot regimens förtryck. 880 personer som kämpade för frihet och mänskliga rättigheter mördades och många fler fängslades under demonstrationerna som tillslut ledde till Mubaraks avgång. Inte nog med att människor mördades och kom till skada under protesterna, efter att militären tog över regimen efter Mubarak har befolkningen begränsats i rätten till att protestera, och riskerar att bli fängslade om förbudet bryts.⁸⁴ Storbritanniens kommitté för kontroll över vapenhandeln har i sin årliga rapport 2013 åter igen angett att Egypten är ett riskland för mänskliga rättighetskränkningar, och ändå har staten i dag avtal över 134 licenser sammanlagt värda över 59 miljoner brittiska pund⁸⁵. Kommittén rekommenderar parlamentet att licenserna inte ska riskera att framkalla eller förvärra regionala eller interna konflikter eller att användas som ett verktyg för förtryck av befolkningen.⁸⁶ Denna rekommendation följer EU:s mål inom alla tre områden för utveckling och humanitärt

84 Feinstein. 2011: 487-488

85 House of Commons. 2013: 33

86 Ibid: 14

bistånd, specifikt inom ramen för mänskliga rättigheter där arbetet handlar om att förhindra och lindra konflikter genom respekt av de mänskliga rättigheterna.

Huvudmålet med EU:s mänskliga rättighetsarbete är främjandet av respekten för de universella rättigheterna. Vapen som har tillverkats av Storbritannien har sålts till Egypten under Mubaraks regim samt den aktuella militära regimen. Dessa två regimer påvisar klara exempel på förtryck av de mänskliga rättigheterna. Genom att beakta mänsklig säkerhet med detta huvudmål är det svårt att se hur händelserna i Egypten inte skapar en kontradiktion mot målen. Att frånta mänskliga rättigheter från en individ hotas även den mänskliga säkerheten, eftersom friheten till att utnyttja ens rättigheter begränsas och grunden i mänsklig säkerhet är just tillgången till rättigheterna. Om en människa hotas till livet begränsas alla aspekter som är viktiga för att uppnå säkerhet för en individ. Detta är tydligt genom att se hur vapenanvändningen av Egyptens militär förhindrade människor att uttrycka sig fritt, utan att bli hotade och beskjutna, som har lett till stora störningar i den mänskliga säkerheten för Egyptens civilbefolkning.

Revolutionen i Egypten som skedde i syfte att störta regimen och för att medborgarna skulle kunna nyttja politiska, sociala, och medborgerliga rättigheter och friheter skapade stora mänskliga rättighetskränkningar och gav dessutom upphov till att en intern konflikt bröt ut. I och med syftet i EU:s mänskliga rättighetsarbete att det ska lindra fattigdom och förhindra konflikter går det att dra ännu en parallell att vapenanvändningen i detta exempel utgör ett direkt hot mot EU:s utvecklingsarbete. Inte bara att Egyptens regim kränker rättigheter och förhindrar mänsklig säkerhet, utan även motsätter ett av EU:s huvudsyfte med arbetet.

En tredje aspekt som kan motsätta målen inom EU:s mänskliga rättighetsarbete är EU:s krav på att alla handelspartners till EU ska uppnå och främja målen och värderingarna inom mänskliga rättighetsarbetet. Fastän vapenhandeln inte är ett ställningstagande från EU eller en motstridighet juridiskt sett, är ändå samarbetet uppbyggt av 28 länder där Storbritannien är en beståndsdel. Storbritanniens medverkan i att exportera vapen till Egypten som utför de kränkande handlingarna påvisar en motsägelse i EU:s krav på handelspartners.

Storbritanniens vapenhandel kan därav indikera på en indirekt kränkning av de mänskliga rättigheterna i Egypten.

3.4 Sammanfattning

EU:s utvecklingspolitik utgår ifrån tre arbetsområden: utveckling och samarbete, bistånd och civilskydd samt mänskliga rättigheter. Inom dessa områden finns specifika mål och fokus som utgår ifrån FN:s MDG-mål. I tabellen nedan tydliggörs respektive område.

Tabell 8: Överblick på EU:s utvecklingspolitik

	Utveckling och samarbete	Humanitärt bistånd och civilskydd	Mänskliga rättigheterna
Syfte	Skapa en bättre framtid genom hållbar utveckling	Skydda människor, minska lidande	Värna om människors rätt till sitt eget liv, lindra fattigdom och förhindra konflikter
Huvudmål	Hjälpa människor att få kontroll över sin egen framtid	Snabb hjälp till behövande	Universell respekt för de mänskliga rättigheterna
Arbete	Utvecklingsbistånd, handel, utveckling av självhjälp	Humanitära insatser som katastrofhjälp, stöd vid instabila regioner	Arbete med länder, organisationer och civilsamhället

Israel har vapenhandelslicenser med Storbritannien värda över 7 miljarder brittiska pund, vapen som används av den israeliska armén. Militären har skadat och dödat människor genom attacker i Gaza. Detta har förhindrat EU:s arbete att uppnå målen inom utveckling och samarbete. Militären har indirekt frångått kontrollen över människans egen framtid när de har mördat och skadat människor samt förstört infrastruktur, därav har flertalet av det grundläggande nödvändigheterna hotats.

Sudan är ett land som ingår i EU:s biståndsprojekt och där EU aktivt arbetar med civilskydd. Sudan är dessutom en av Storbritanniens handelspartners och har vapenlicenser med ett värde på 7,6 miljoner brittiska pund. EU:s utvecklingsarbete har hotats genom ökad vapenanvändning i detta konflikt rika land, av både rebellgruppers tillgång till vapen och den sudanesiska militärens vapenanvändning. Våldsamma konflikter leder till minskad säkerhet vilket innebär att de humanitära insatserna blir viktigare samtidigt som de blir

svårare att utföra, eftersom våldsamteterna även riskerar den mänskliga säkerheten för de som arbetar med de humanitära uppdragen i dessa områden.

De mänskliga rättigheterna har kränkts av Egyptens regim, specifikt under protesterna mot Mubaraks regim. Minst 880 personer rapporterades skadade eller döda, när den dåvarande regimen svarade upporen med våld. Egypten innehar vapenhandelsavtal med Storbritannien som uppnår ett värde på 16.8 miljoner brittiska pund. Regimens våldsamma handlingar har begränsat människors möjligheter till att nyttja sina mänskliga rättigheter.

4. Slutsatser/slutdiskussion

Det är viktigt att betona att det finns en möjlighet att i några fall har Storbritanniens vapenhandel som har hjälpt och förbättrat situationen för människor, och utifrån det främjat EU:s utvecklingsarbete. Dock är inte dessa fall lika intressanta för att undersöka problemet i denna studie. Orsaken till varför jag har valt de specifika exemplen som återfinns i föregående kapitel är just på grund av deras stora sannolikhet till att de bryter mot EU:s värderingar. Detta på grund av att jag anser att även en mindre motsägelse eller brytning mot EU:s utvecklingsarbete betyder att det existerar en kontradiktion mellan vapenhandeln och strävan efter utveckling. Det är först vid diskussion om graden av motsägelsen som mängden och utfallet i detalj blir relevant. Genom att blicka tillbaka på utfallen på vapenanvändningen i Egypten, Israel och Sudan, går det direkt att dra en slutsats att det har haft en negativ inverkan på befolkningen, och individernas säkerhet.

Genom att utgå ifrån statssäkerheten kan vapenhandeln motiveras som ett skydd av staten, genom exempelvis att bibehålla goda kontakter eller stärka ekonomin genom handel. Den nationella säkerhetens dominans kan förklara varför vapenhandel har kunnat rättfärdigas under historiens gång. Dock finns det en orsak till att mänsklig säkerhet fått en viktigare roll i politiken: människans välmående påverkar även den statliga och internationella säkerheten. Samhället byggs upp av människor som kräver säkerhet för att fungera. Detta speglas tydligt i EU:s utvecklingspolicys och FN:s MDG-mål. Betydelsen av mänsklig säkerhet är en viktig aspekt att bejaka och har även därför stått som fokus i denna uppsats.

I alla situationer som har tagits upp i kapitel tre har orsakats till stor del på grund av vapentillförseln och användningen. Staten har i alla tre länder missbrukat vapen som staten har antingen importerat eller egenproducerat. Utan de exporterade vapnen finns det en stor sannolikhet att många av vapenproblemen fortfarande skulle förekomma i respektive land. Dock skulle minskad vapentillförsel kunna leda till en minskad grad av vapenanvändning. Egenproducerade vapen och kriminell vapenhandel skulle kanske öka av minskad export, dock anser jag inte att det är en ursäkt till att fortsätta att exportera vapen. Argumentet ”gör

inte vi det gör någon annan det” fungerar endast för att försöka att förmildra ett agerande som egentligen inte går att rättfärdiga, speciellt inte utifrån ett mänskligt säkerhetsperspektiv.

Det finns en stor chans att många av de vapen som har används av staternas trupper är egenproducerade, tillika stor risk att de har importerats från andra länder, där Storbritanniens handel är en bidragande faktor. Betydelsen av att det just är Storbritanniens vapen som har används är liten, eftersom det handlar om själva möjligheten att det kan vara landets exporterade vapen. Storbritannien står för en del av tillförseln till dessa länder som missbrukar sina vapen, och det är det som har betydelse. I exemplet på Egyptens vapenanvändning hävdade jag att Storbritannien har en indirekt inverkan på de mänskliga rättighetskränkningarna mot Egyptens befolkning. Den indirekta kopplingen bygger just på detta resonemang. Storbritannien bidrar till vapentillförseln och har därav ett ansvar för sitt agerande, specifikt när det handlar om produkter som kan orsaka så pass mycket skada vid missbruk eller felanvändning.

Det finns likheter i alla tre fall av vapenanvändning, och det går dessutom att finna konsekvenser utifrån fallen i alla tre av EU:s utvecklingsområden. Även fast EU har delat upp utvecklingspolitiken i olika kategorier överlappar de alltid varandra. Exempelvis ska mänskliga rättighetsarbetet genomsyra arbetet inom civilskydd. Övergripande handlar arbetet om förseende av mänsklig säkerhet till individer i utsatta situationer. Utifrån den mänskliga säkerheten kan vapenanvändningen enligt exemplen i Israel, Sudan och Egypten påverka inom alla tre områden i EU:s utvecklingsarbete. Detta leder till slutsatsen att Storbritanniens vapenhandel bland annat bidrar till kränkningar av mänskliga rättigheter, ökat lidande, minskad kontroll för människors egen framtid, samt till att motverka garanterad mänsklig säkerhet. Detta faktum påvisar att det existerar en kontradiktion mellan Storbritanniens vapenhandel och EU:s målsättning inom det internationella arbetet inom utveckling och humanitärt bistånd.

Kontradiktionen mot EU och dilemmat i frågan om vapenhandel medför ytterligare problem. Om den mänskliga säkerheten hotas av vapenanvändning, och i sin tur motarbetar

EU, hur kan denna typ av oansvarig vapenexport expandera och fortgå? Denna fråga skulle fördjupa diskussionen på varför vapenhandeln ser ut som den gör i dag. En annan vinkling på forskningsproblemet hade kunnat vara ett större fokus på graden av motsägelsen, det vill säga till vilken grad Storbritanniens vapen har används i de olika situationerna av vapenmissbruk. I denna typ av undersökning hade det varit intressant att utgå ifrån flertalet EU-länder som exporterar vapen, för att göra en jämförande studie på om hur olika länder kan påverka EU:s utvecklingspolitik på olika sätt. Undersökning av dessa två aspekter skulle vara ett viktigt nästföljande steg för att driva vidare forskningen av ämnet.

Referenser

Tidskriftsartiklar

Bellamy, Alex J. Och McDonald, Matt. 2002. The Utility of Human Security’: Which Humans? What Security? A Reply to Thomas & Tow. *SAGE Publications*. Vol. 33, no. 3: 373-377

Hartung, William D. 2008. An Unstoppable Arms Trade? *World Policy Journal*. Vol. 25, no. 3: 137-14

Internetkällor

AI (Amnesty International). 2012. *Annual Report 2012: Sudan*. <http://amnesty.org/en/region/sudan/report-2012> (Hämtad: 2014-01-02)

AI. 2013. *Annual Report 2013: Sudan*. <http://www.amnesty.org/en/region/sudan/report-2013> (Hämtad: 2014-01-02)

EU (Europeiska Unionen). 2013. *Mänskliga rättigheter*. http://europa.eu/pol/rights/index_sv.htm (Hämtad: 2013-10-25)

EU. 2013. *Utveckling och samarbete*. http://europa.eu/pol/dev/index_sv.htm (Hämtad: 2013-10-25)

EU. 2013. Humanitärt bistånd och civilskydd. http://europa.eu/pol/hum/index_sv.htm (Hämtad: 2013-12-13)

EU. 2013. *Varifrån kommer EU:s pengar?* http://europa.eu/about-eu/basic-information/money/revenue-income/index_sv.htm (Hämtad: 2013-12-09)

Europeiska Kommissionen. 2012. *Sudan*. http://ec.europa.eu/europeaid/where/acp/country-cooperation/sudan/sudan_en.htm (Hämtad: 2013-12-23)

Europeiska Kommissionen. 2012. *Utveckling och samarbete – EuropeAid: Det här är vi*. http://ec.europa.eu/europeaid/who/index_sv.htm (Hämtad: 2013-12-11)

Europeiska Kommissionen. 2013. *The EU and the Millennium Development Goals*. http://ec.europa.eu/europeaid/what/millennium-development-goals/index_en.htm (Hämtad: 2013-12-16)

EU-upplysningen. 2013. *EU står för mer än hälften av världens bistånd*. www.eu-upplysningen.se/EU-i-Varlden/EU:s-bistandspolitik/ (Hämtad: 2013-11-17)

Stensell, Jessica. 2013. *Internationella Vapenhandelsavtalet*. Amnesty International. <http://www.amnesty.se/vad-gor-vi/vapenhandel/internationella-vapenhandelsavtalet-att/> (Hämtad: 2013-12-06).

Stensell, Jessica. 2013. *Inga vapen i fel händer*. Amnesty International. <http://www.amnesty.se/vad-gor-vi/vapenhandel/> (Hämtad: 2013-10-24).

Stensell, Jessica. 2013. *Världens fem största vapenhandlare*. Amnesty International. <http://www.amnesty.se/vad-gor-vi/vapenhandel/varldens-fem-storsta-vapenhandlare/> (Hämtad: 2013-10-24).

Litteratur

Beebe, Shannon D. Och Kaldor, Mary. 2010. *The Ultimate Weapon is No Weapon: Human Security and the New Rules of War and Peace*. New York: Public Affairs.

Coulomb, Fanny och Intriligator, Michael D. 2008. Global Security and Human Security. I *War Peace and Security*. Chatterji, Manas och Fontanel, Jacques (red.). 53-66. 6 uppl. Bingley: Emerald Group Publishing Limited.

Davis, Ian. 2002. *The Regulation of Arms and Dual-Use Exports: Germany, Sweden and The UK*. Oxford: Oxford University Press Inc.

Essaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik och Wängnerud, Lena. 2012. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4 uppl. Stockholm: Nordstedts Juridik AB.

Feinstein, Andrew. 2011. *The shadow world : inside the global arms trade*. London: Hamish Hamilton.

Hall, Martin. 2009. Realism. I *Internationella Relationer*. Gustavsson, Jakob och Tallberg, Jonas (red.). 35-50. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Hampson, Fen Osler. 2013. Human Security. I *Security Studies: An Introduction*. Williams, Paul D. (red.) 279-294. 2 uppl. Oxon: Routledge.

Johansson, Karl Magnus. 2009. Europeiska Unionen. I *Internationella Relationer*. Gustavsson, Jakob och Tallberg, Jonas (red.). 423-441. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Kerr, Pauline. 2007. Human Security. I *Contemporary Security Studies*. Collis, Alan (red.) 91- 108. Oxford: Oxford University Press Inc.

Kohler-Koch, Beate. 2005. *Linking EU and National Governance*. Oxford: Oxford University Press Inc.

Morgan, Patrick. 2007. Security in International Politics: Traditional Approaches. I *Contemporary Security Studies*. Collis, Alan (red.) 13-34. Oxford: Oxford University Press.

Scholte, Jan Aart. 2005. *Globalization – A critical introduction*. New York: Palgrave Macmillan.

Smith, Ron och Fontanel, Jacques. 2008. International Security, Defence Economics and the Power of Nations. I *War Peace and Security*. Chatterji, Manas och Fontanel, Jacques (red.). 37-52. uppl. 6. Bingley: Emerald Group Publishing Limited.

Stohl, Rachel och Grillot, Suzette. 2009. *The international arms trade*. Cambridge: Policy Press.

Uhlin, Anders. 2009. Utvecklingsfrågor. I *Internationella Relationer*. Gustavsson, Jakob och Tallberg, Jonas (red.). 301-320. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Westberg, Jacob. 2008. *EU:s drivkrafter: En introduktion till teorier om europeisk integration*. Stockholm: SNS Förlag.

Williams, Paul D. 2013. *Security Studies: An Introduction*. 2 uppl. Oxon: Routledge.

Övriga källor

Broschyr. 2013. Europeiska Kommissionen. *Insyn i politiken: Humanitärt bistånd och civilskydd*. Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå.

Rapport. 2012/13. Europeiska Kommissionen. *Main missions of DEVCO Directorates & Units*. Bryssel: Directorate General for Development and Cooperation – EuropeAid.

Rapport. 2013/14: 1. *Scrutiny of Arms Exports and Arms Control*. London: House of Commons, Committees on Arms Export Controls.

Rapport. 2009. Amnesty International. *Israel-OPT - Fuelling conflict: Foreign Arms Supplies to Israel/Gaza*. London: Amnesty International Publications.